

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 357/2013-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti obchodnej spoločnosti PROTHERM Profesional, s. r. o., Dlhé hony 4991, Poprad, zastúpenej Advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MOBdo 2/2012 z 29. novembra 2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti PROTHERM Profesional, s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MOBdo 2/2012 z 29. novembra 2012 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MOBdo 2/2012 z 29. novembra 2012 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti PROTHERM Profesional, s. r. o., trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet advokátskej kancelárie SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 357/2013-16 z 28. augusta 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti PROTHERM Profesional, s. r. o., Dlhé hony 4991, Poprad (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 MOBdo 2/2012 z 29. novembra 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala žalobu na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) proti Psychiatrickej nemocnici Philipa Pinela Pezinok, Malacká cesta 63, Pezinok (ďalej len „žalovaný“) o náhradu škody vo forme ušlého zisku v sume 151 296,22 € s príslušenstvom v súvislosti s odstúpením sťažovateľky od zmluvy o dielo z dôvodov na strane žalovaného, o ktorej rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 26 Cb 61/2008 z 24. marca 2010 tak, že žalobe čiastočne vyhovel a žalovaného zaviazal na zaplatenie sumy 117 873,69 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 % od 9. septembra 2006 do zaplatenia, ako aj zaviazal ho na náhradu trov konania v sume 15 754,91 €. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podal žalovaný odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 2 Cob 258/2010 z 22. marca 2011 tak, že prvostupňový rozsudok v napadnutej časti potvrdil. Žalovaný nespokojný s výsledkom konaní podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý Krajská prokuratúra v Bratislave listom z 18. júla 2011 odložila ako nedôvodný. Žalovaný následne podal opakovaný podnet na preskúmanie zákonnosti

vybavenia jeho skoršieho podnetu, na základe ktorého generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal mimoriadne dovolanie (21. marca 2012), pretože dospel k záveru, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka v sťažnosti namietala, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k neprípustnému zásahu do jej označených práv.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie 23. septembra 2013 vyzval najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie najvyššieho súdu bolo ústavnému súdu doručené 4. novembra 2013. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis, vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu, ktorý k veci uviedol:

„V konaní nebolo spochybnené ani sporné, že žalobca bol úspešným uchádzačom verejnej súťaže, na ktorom základe mu vznikol nárok na uzavretie zmluvy o dielo, ktorú účastníci konania uzavreli 17. 10. 2001. Dovolací súd však zastal názor, že aj napriek povinnosti uzavrieť zmluvu s úspešným subjektom vo verejnej súťaži, zároveň platí, že zmluva musí obsahovať zákonom predpokladané náležitosti, ako dovolací súd uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia (§ 536 Obchodného zákonníka).

Dovolací súd sa stotožnil s názorom vysloveným v mimoriadnom dovolaní v tom, že v časti II bod 2.2.3 II. etapa je dojednanie zmluvných strán nejednoznačné a v podstate závislé od neistej udalosti, a to pridelenia finančných prostriedkov, ktoré sa spravidla v štátnych príspevkových organizáciách pridelujú ako účelovo určené. V tejto časti, podľa názoru dovolacieho súdu, nebol jednoznačne vymedzený predmet plnenia, teda čo malo byť predmetom prác druhej etapy. Pokiaľ ide o lehotu plnenia, nejde o podstatnú náležitosť zmluvy, ani nebol v rámci odôvodnenia rozhodnutia vyslovený názor, že lehota plnenia je podstatnou náležitosťou zmluvy o dielo.

Dovolací súd pri posudzovaní vychádzal zo zákonnej úpravy zmluvy o dielo, z hľadiska podstatných náležitosti tohto typu zmluvy, teda či zmluva o dielo, od ktorej

žalobca odstúpil, uvedené náležitosti splňa. Odstúpiť je možné len od platne uzavretej zmluvy.

S názorom sťažovateľa sa najvyšší súd nestotožňuje.“

Predseda najvyššieho súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľky v stanovisku doručenom ústavnému súdu 15. novembra 2013 súhlasil s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne pripomína, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie

s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. V danom prípade je týmto zákonom zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť [(§ 132 a § 157 ods. 1 OSP), m. m. I. ÚS 243/07], pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (m. m. III. ÚS 36/2010).

Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola

zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. A preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu.

Ústavný súd v úvode poznamenáva, že z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je možno vyvodit' kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom však podľa judikatúry ESLP za takúto vadu exces však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právny istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je zdôraznený zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahol znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by de facto mal charakter odvolania (pozri *Ryabykh proti Rusku* z 3. decembra 2003, sťažnosť č. 52854/99, § 52). V tejto súvislosti tiež ESLP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri *Kot proti Rusku* z 18. januára 2007, sťažnosť č. 20887/03, § 29).

Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom zároveň toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Tento účel mimoriadneho dovolania je v súlade s účelom

občianskeho súdneho konania vyjadreným v § 1 OSP. Súčasne tento účel sleduje ochranu účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu (konania, ktoré trpí základnými procesnými pochybeniami a postupmi súdov znamenajúcimi až porušenie práva na súdnu ochranu). Tento záver podľa názoru ústavného súdu potvrdzujú dôvody mimoriadneho dovolania ustanovené § 243f OSP (PL. ÚS 57/99).

Podľa § 243e ods. 1 OSP ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Podľa § 243f ods. 1 OSP mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,
- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Pre účely komplexného posúdenia daného prípadu ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 OSP výlučne z toho dôvodu, že rozhodnutia všeobecných súdov (t. j. rozsudky okresného súdu a krajského súdu) spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci [§ 243 ods. 1 písm. f) OSP], ktoré videl v tom, že tieto súdy na zistený skutkový stav neaplikovali ustanovenie § 37 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) s § 41 Obchodného zákonníka, teda neustálili, že zmluva o dielo je v časti dohody o zhotovení druhej etapy diela neplatná pre neurčitosť. Argumentoval tým, že je zo zisteného skutkového stavu zrejmé, že dohoda o zhotovení druhej etapy diela nie je dostatočne určitá a že neurčitosť písomnej dohody nie je možné prekonať ani metódami výkladu obsahu právneho úkonu. Ak by boli konajúce súdy vec správne právne posúdili a na vec aplikovali ustanovenie § 37 ods. 1 Obchodného zákonníka, potom by museli

vyhodnotiť, že odstúpenie žalovaného od zmluvy je neplatné (odstúpiť možno iba od platnej zmluvy), a teda že žalobca nemá nárok na náhradu škody založenej na ním tvrdených skutkových okolnostiach. Z textu zmluvy podľa názoru generálneho prokurátora objektívne nie je možné určiť čas plnenia zmluvných záväzkov vo vzťahu k druhej etape dodávky. Ďalej tiež argumentoval tým, že z textu zmluvy nie je možné určiť právny osud zmluvných záväzkov pre prípad, že rozpočtové prostriedky nebudú obstarávateľovi nikdy pridelené. Pre prípad, že by sa dovolací súd nestotožnil s tým, že zmluvy o dielo je v časti druhej etapy plnenie neplatná pre jej neurčitosť, potom podľa názoru generálneho prokurátora bolo potrebné ustáliť, že záväzok týkajúci sa tejto druhej etapy je podmienený.

Ústavný súd v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a ich ústavne konformným výkladom, majúc na pamäti judikatúru ESLP, dospel k záveru, že pokiaľ zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva – zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel ústavný súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady

nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Ústavný súd na tomto mieste opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru ESLP, z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje práve na stanovisko najvyššieho súdu, v ktorom najvyšší súd konštatuje, že *„snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritórneho rozhodnutia vyneseneho v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia je legitímna v okamihu, keď sa v konaní alebo v rozhodnutí vyskytnú také pochybenia, ktoré sú v príkrom rozpore s ústavnými princípmi platiacimi v civilnom procese, pričom tieto pochybenia nie sú riešiteľné inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku; majú charakter narušenia princípov spravodlivého procesu a v konečnom dôsledku by znamenali odopretie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti aj s podstatným (závažným) porušením práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až 50 Ústavy Slovenskej republiky. Z toho vyplýva výnimočnosť použitia mimoriadneho opravného prostriedku a jeho aplikácia len vo veciach, v ktorých sa súdne rozhodnutie dostalo do rozporu s oprávnenými záujmami alebo právami účastníkov konania, ďalších osôb, ktoré sú priamo dotknuté obsahom výroku súdneho rozhodnutia, prípadne takými osobami, ktoré mali byť účastníkmi konania, ale z dôvodu pochybenia súdu sa nimi nestali“* (stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. 36/2008).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že ustanovenie § 243e OSP je potrebné vykladať reštriktívne a pod porušením zákona v prípade dôvodu vyjadreného v § 243f ods. 1 písm. c) OSP (nesprávne právne posúdenie) je potrebné predovšetkým rozumieť závažné porušenie zákona procesného charakteru, pretože v opačnom prípade by nebola splnená ďalšia podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania, a to požiadavka ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Požiadavka presadenia vecnej správnosti a spravodlivosti meritórneho právoplatného rozhodnutia prostredníctvom mimoriadneho dovolania podľa názoru ústavného súdu nie je

legitímna v prípade, ak generálny prokurátor napriek záveru o rešpektovaní všetkých relevantných procesných pravidiel všeobecným súdom konajúcim o veci samej presadzuje využitím predmetného mimoriadneho opravného prostriedku výlučne svoj odlišný právny názor na hmotno-právne posúdenie právoplatne ukončenej kauzy. Totiž aj v prípade, ak by právny názor generálneho prokurátora rešpektoval kritérium vecnej správnosti pri rozhodovaní v merite veci, „porušenie“ zákona pričítateľné všeobecnému súdu by nemalo charakter narušenia princípov spravodlivého procesu a v konečnom dôsledku by neznamenovalo odoprenie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože absentuje podstatné (závažné) porušenie práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až čl. 50 ústavy.

Ústavný súd po preskúmaní mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, ako aj napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a súvisiaceho súdneho spisu konštatuje, že v danom prípade absentuje závažná okolnosť odôvodňujúca podanie mimoriadneho dovolania. V tejto súvislosti je symptomatickým aj to, že sám generálny prokurátor „identifikoval“ porušenie zákona v alternatívach, čo samo osebe indikuje, že sám generálny prokurátor si nebol istým tým, že k akému porušeniu zákona došlo, respektíve tým, že v čom nesprávne právne posúdenie spočívalo.

Najvyšší súd pri prerokovaní podaného mimoriadneho dovolania podľa názoru ústavného súdu pochybil, ak nedostatočne skúmal, či zákonom ustanovené podmienky na jeho podanie boli splnené. Ako už bolo konštatované, v posudzovanej veci absentovali akékoľvek mimoriadne okolnosti, závažné porušenie procesných pravidiel alebo závažný exces, ktorým by generálny prokurátor odôvodnil použitie tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Najvyšší súd pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia nepreskúmateľným spôsobom lakonicky konštatoval, že generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie a že podľa jeho názoru bol porušený zákon, pričom sa vôbec nezaoberal otázkou, či boli zákonom ustanovené podmienky na jeho podanie splnené. Z tohto uhlu pohľadu je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu arbitrárne.

Najvyšší súd tak nerešpektoval ani vlastnú judikatúru, podľa ktorej súd konajúci o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora musí v každej veci posúdiť, či zákonom

ustanovené podmienky na jeho podanie boli splnené. Pritom je aj viazaný dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní (napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. M-Sždo V 3/00 z 1. mája 2001).

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti mimoriadneho dovolania v danej veci sa dôsledne nezaoberal tým, či sú naplnené predpoklady prelomenia právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu týmto mimoriadnym opravným prostriedkom. Princíp stability súdneho rozhodnutia vyjadrený jeho právoplatnosťou vyplýva z princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu. Takýmto postupom sa najvyšší súd bez odôvodnenia odchyľil od ústavne súladného výkladu aplikovaného zákonného ustanovenia o mimoriadnom dovolaní (§ 243e ods. 1 OSP), následkom čoho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutým uznesením nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľky na súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k neprípustnému zásahu do označených práv sťažovateľky, a tým aj k porušeniu jej označených práv (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd nad rámec dôvodov uvedených tohto rozhodnutia považoval za podstatné uviesť, že najvyšší súd nedostatočne prihliadal na podstatnú okolnosť prípadu, a to že uzavretiu zmluvy o dielo predchádzala verejná súťaž podľa zákona č. 263/1999 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na základe ktorej bola sťažovateľka vybratá ako úspešný uchádzač verejného obstarávania. Žalovaná sama koncipovala v súťažných podkladoch podrobné podmienky predmetu obstarávania, ako aj určila podmienky určenia termínu dodávky predmetu obstarávania. Úspešný uchádzač, čiže sťažovateľka tieto podmienky musela rešpektovať, pričom samotná zmluva o dielo bola uzavretá podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka. Zmluva o dielo obsahuje ustanovenia odkazujúce na súťažné podklady (čl. II zmluvy o dielo s názvom „Východiskové podklady a údaje“, pozn.). Pokiaľ ide o určitosť predmetu diela, ústavný súd poukazuje na čl. III zmluvy o dielo, kde je pomerne presne a jednoznačne určený predmet diela, čo sa týka jeho rozsahu, ako aj špecifikácie.

Podľa § 536 Obchodného zákonníka podstatnou náležitosťou zmluvy o dielo je dohoda o predmete plnenia, o cene a záväzok cenu zaplatiť.

V zmysle uvedeného ústavný súd konštatuje, že záver najvyššieho súdu, ktorý si nekriticky osvojil právny názor generálneho prokurátora, že v zmluve o dielo nie je dostatočne vymedzený predmet plnenia druhej etapy diela, s poukazom na už konkrétne ustanovenie zmluvy je povrchný, tendenčný a v rozpore aj so samotným textom zmluvy o dielo, ako aj okolnosťami, za ktorých bola zmluva koncipovaná, pretože ak by aj názor najvyššieho súdu obstál v tom, že najvyšším súdom citovaný text jedného z ustanovení zmluvy o dielo nie je dostatočne určitý, aplikáciou § 266 Obchodného zákonníka by nepochybne dospel k záveru, že žalovaná v súťažných podmienkach sama určila podmienky, za ktorých uzavrie zmluvu s úspešným uchádzačom, teda prejav vôle bolo potrebné vykladať na ťarchu strany, ktorá ako prvá v konaní tento výraz, respektíve podmienku použila, teda na ťarchu žalovaného, ďalej že prejavenu vôľu bolo potrebné vyložiť podľa úmyslu konajúcej osoby, pretože úmysel bol žalovanej strane (ktorej bol prejav vôle určený) známy alebo jej musel byť známy, keďže žalovaná strana bola obstarávateľom, pričom pri výklade vôle bolo potrebné brať náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle vrátane rokovania o uzavretí zmluvy, ako aj súťažných

podmienok, z ktorých zmluva o dielo vzišla. Pri rešpektovaní týchto interpretačných pravidiel, ako aj komplexného obsahu zmluvy o dielo a podkladov, na základe ktorých došlo k jej uzavretiu, by potom nemohli vzniknúť pochybnosti o určitosti predmetu plnenia posudzovanej zmluvy o dielo, tak ako to v konečnom dôsledku ustálil okresný súd a krajský súd vo svojich rozsudkoch.

Úvahy o ďalších zmluvných dojednaniach v súvislosti s predmetom plnenia, ako je termín realizácie druhej etapy diela a podmienenej realizácie v závislosti od pridelenia finančných prostriedkov, sú nadbytočné a nespôsobujú neplatnosť zmluvy o dielo ako celku, pretože z pohľadu „*essentials negotii*“ právneho úkonu (v danom prípade zmluvy o dielo) podľa názoru ústavného súdu ide o perfektný právny úkon, preto význam ďalších dojednaní, ktorých výklad by mohol byť problematický, v okolnostiach prerokúvaného prípadu ani nie je potrebné posudzovať, keďže sťažovateľkin nárok bol uplatnený v súvislosti s odstúpením od zmluvy z dôvodu vyhlásenia žalovanej, že zmluvu pokladá „*za ukončenú*“.

Pokiaľ ide o námietku absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo vyjadrenú v mimoriadnom dovolaní ako dôvod zakladajúci nesprávne právne posúdenie, ústavný súd akceptuje notoriu, že všeobecné súdy majú povinnosť prihliadať na ňu ex offo, na druhej strane má pochybnosť o adekvátnosti podaného mimoriadneho dovolania z dôvodu, ktorý tu existoval údajne od počiatku a ktorého sa žalovaný počas konania na súde prvého stupňa, ako aj odvolacom súde nedovoľával (čo okrem iného konštatoval aj najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, s. 7). V tejto súvislosti ústavný súd vyjadruje pochybnosť aj v tom smere, že oba konajúce súdy pri posudzovaní nároku sťažovateľky zo zmluvy o dielo by takýto elementárny predpoklad priznania nároku prehliadli, respektíve nesprávne právne posúdili. Naopak, dôvody a závery o nesprávnom právnom posúdení uvedené v mimoriadnom dovolaní, ako aj napadnutom uznesení sú všeobecné, strohé bez uvedenia širších súvislostí a náležitej argumentácie opretej o vykonané dokazovanie, ktorého odrazom je aj nedostatočné, arbitrárne odôvodnenie napadnutého uznesenia. Už samotný záver najvyššieho súdu o nejednoznačnosti dojednania čl. II bod 2.2.3 II. etapa, na základe ktorého spochybnil platnosť zmluvy o dielo ako celku pre jej neurčitosť, je sám osebe nepreskúmateľný a nelogický, pretože citovaný článok zmluvy o dielo sa týka

termínu realizácie, a nie predmetu plnenia. Ako už bolo uvedené, špecifikácia predmetu plnenia je upravená v čl. III zmluvy o dielo.

III.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré však nevyčísliť.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2012 po 7,81 €. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu takto predstavuje sumu 275,94 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2014